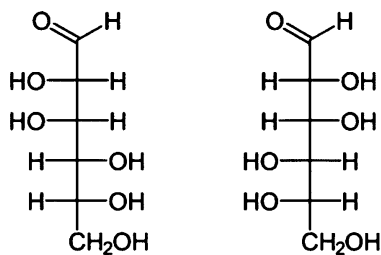

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
РЕПУБЛИЧКИ ЦЕНТАР ЗА ТАЛЕНТЕ БЕОГРАД И СИСТЕМ РЕГИОНАЛНИХ ЦЕНТАРА
СРБИЈЕ

*Задаци за Регионално такмичење из хемије, даровитих ученика средњих школа Србије,
школске 2013/2014. године
11. мај 2014.*

III разред

1. Написати механизам радикалног хлоровања метана. Дати назив реакције за сваки корак.
2. Одредити оксидационо стање за сваки угљеников атом у следећим једињењима:
  - Етанска киселина
  - 2-пропанол
  - Пропанон
3. Одредити апсолутну конфигурацију за сваки хирални угљеников атом у следећим структурама:

4. Написати производе који се потенцијално могу добити крековањем пропана.

5. Написати механизам халогеновања бензена уз присуство одговарајућег катализатора.
6. Која од понуђених једињења у реакцији са грињаровим реагенсом могу дати терцијарне алкоhole? Заокружи.
- Етанал
  - Бутанон
  - 3-Пентанон
  - Пропанон
7. Бромовањем цис-2-Бутена добијају се два производа, док се бромовањем транс-2-бутена добија један производ. Написати структуре производа за ове реакције и одредити апсолутне конфигурације за сваки хирални угљеников атом у производима.
8. Написати реакцију која се одвија при експлозији нитроглицерина.
9. Поређати по растућој базности следећа једињења:
1. Анилин
  2. Метил-амин
  3. Ацетамид
  4. Амонијак
10. Написати ДА уколико су тврђења тачна или НЕ ако нису:
- Јод се боље раствара у води него у раствору калијум јодида.
  - Раствор јода у калијум јодиду са скробом гради једињење плаве боје.
  - Плава боја потиче због структуре коју јод гради са амилопектином из скроба
  - Јодни број служи за одређивање укупног броја ОН група у мастима.
11. По ком принципу ради алко тест ? Написати једначину реакције.

12. Написати шта се добија у реакцији етанске киселине и литијум-алуминијум-хидрида.
13. Написати механизам S_{N2} супституције између натријум-хидроксида и метил-јодида.
14. Написати фишерове пројекционе формуле еритрозе, треозе (D и L) и мезо-винске киселине.
15. Написати формуле пиридина, пирола, пиролидина и пиперидина.

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

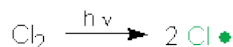
Задатке је припремио/ла: др Марко Перић, научни сарадник, ИХТМ-Центар за хемију
Рецензент: др Александар Николић, виши научни сарадник, Универзитет у Београду Хемијски факултет

Свим такмичарима желимо успешан рад!

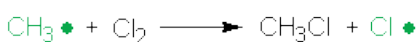
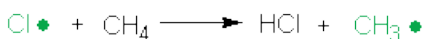
Решења задатака за III разред

1. Написати механизам радикалног хлоровања метана. Дати назив реакције за сваки корак.

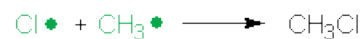
1. Initiation reaction

2. Chain propagation

3. Chain termination reactions

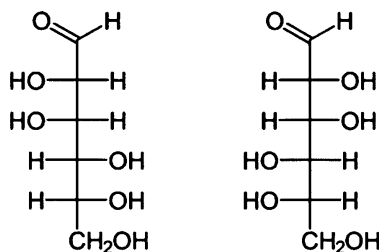
Први корак-иницијација, други корак-пропагација, трећи корак-терминација
 $3 \cdot 0,5 + 3 \cdot 0,5 = 3$ бода

2. Одредити оксидационо стање за сваки угљеников атом у следећим једињењима:

- Етанска киселина   -3 и +3
- 2-пропанол   -3, -2 и -1
- Пропанон   -3 +2 и -3

$2 \cdot 0,5 + 3 \cdot 0,5 + 3 \cdot 0,5 = 4$ бода

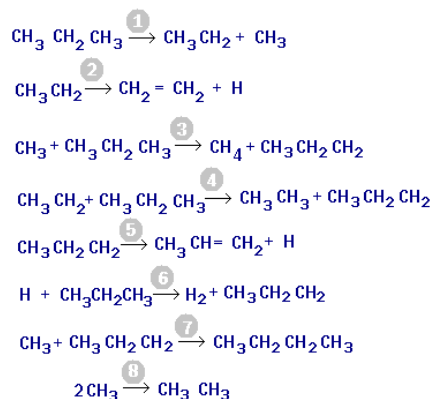
3. Одредити апсолутну конфигурацију за сваки хирални угљеников атом у следећим структурама:

За структуру лево апсолутне конфигурације су S, S, R, R. Како је друга структура енантиомер прве онда су апсолутне конфигурације за структуру десно R, R, S, S.

$8 \cdot 0,5 = 4$ бода

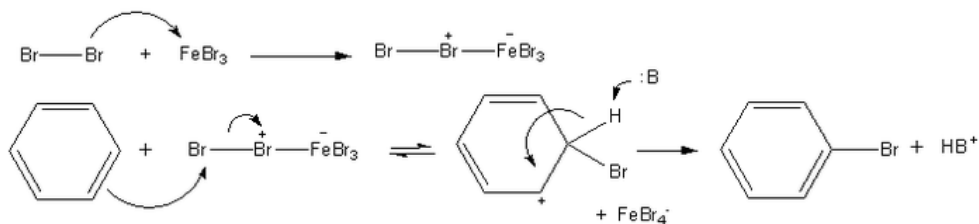
4. Написати производе који се потенцијално могу добити крековањем пропана.

Овај задатак носи четири бода. Свакоме ко напише бар четири једињења која настају крековањем дати четири бода.

4 бода

5. Написати механизам халогеновања бензена уз присуство одговарајућег катализатора.

3*1 бод = 3 бода
за сваки ступањ по један бод

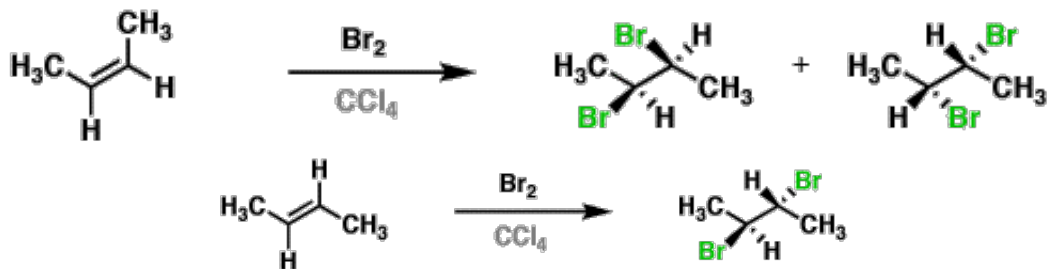
6. Која од понуђених једињења у реакцији са грињаровим реагенсом могу дати терцијарне алкоhole?

- Етанал
- Бутанон ♣
- 3-Пентанон ♣
- Пропанон ♣

3*1 бод = 3 бода

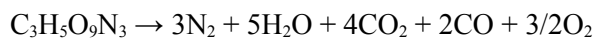
За погрешан одговор добија се -1 бод али само на овај задатак. Не умањује се број бодова на осталим задацима.

7. Бромовањем цис-2-Бутена добијају се два производа, док се бромовањем транс-2-бутена добија један производ. Написати структуре производа за ове реакције и одредити апсолутне конфигурације за сваки хирални угљеников атом у производима.

2*2 + 1 = 5 бодова

8. Написати реакцију која се одвија при експлозији нитроглицерина.

2 бода

Признаје се свака реакција која има смисла

9. Поређати по растућој базности следећа једињења:

1. Анилин 2
2. Метил-амин 4
3. Ацетамид 1
4. Амонијак 3

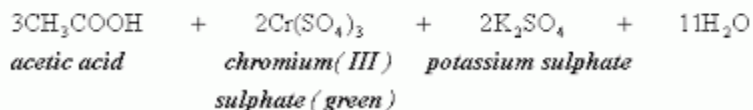
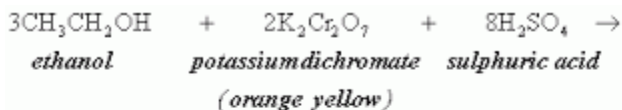
3 бода

10. Написати ДА уколико су тврђења тачна или НЕ ако нису:

- Јод се боље раствара у води него у раствору калијум јодида. **НЕ**
- Раствор јода у калијум јодиду са скробом гради једињење плаве боје. **ДА**
- Плава боја потиче због структуре коју јод гради са амилопектином из скроба. **НЕ**
- Јодни број служи за одређивање укупног броја ОН група у мастима. **НЕ**

4*0,5 = 2 бода

11. По ком принципу ради алко тест ? Написати једначину реакције.

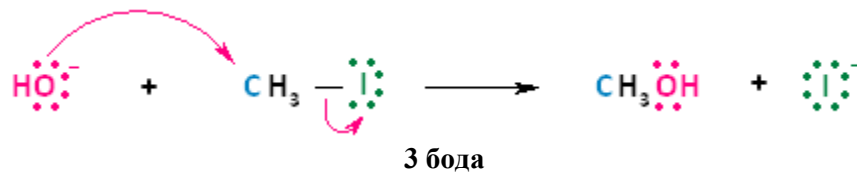
3 бода

12. Написати шта се добија у реакцији етанске киселине и литијум-алуминијум-хидрида.

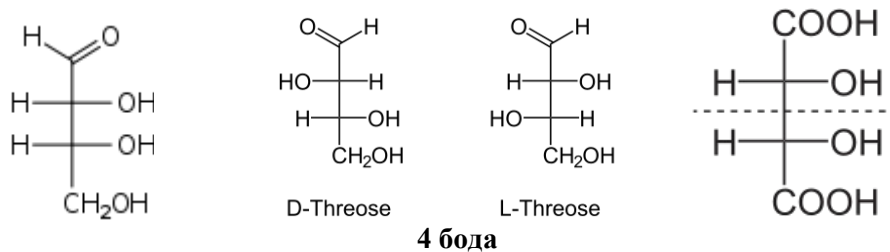
Сирћетна киселина у реакцији са литијум-алуминијум-хидридом даје етанол.

3 бода

13. Написати механизам S_N2 супституције између натријум-хидроксида и метил-јодида.

14. Написати фишерове пројекционе формуле еритрозе, треозе (D и L) и мезо-винске киселине.

15. Написати формуле пиридина, пирола, пиролидина и пиперидина.

